

**Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem**  
**Károly Róbert Campus**

**A megváltozott munkaképességű személyek  
ellátásának és foglalkoztatásának gazdasági elemzése**

**Konzulens**

**Dr. Tóth Eszter Ilona**

**egyetemi docens**

**Készítette**

**Szabó Katalin**

**Rehabilitációs gazdasági menedzser  
szakirányú továbbképzési szak**

**levelező tagozat**

**2023**

## **A megváltozott munkaképességű személyek ellátásának és foglalkoztatásának gazdasági elemzése**

**Szabó Katalin**

Rehabilitációs gazdasági menedzser szakirányú továbbképzési szak, Szakirányú továbbképzés,  
Levelező

Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

*Belső témavezető:* Dr. Tóth Eszter, egyetemi adjunktus, Károly Róbert Campus, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

Magyarország számára kiemelten fontos a fogyatékossgal élők támogatása, hiszen minden állampolgár egyenlő jogokkal rendelkezik. Az államnak felelőssége biztosítani számukra az esélyt a teljes életvitelre és a társadalmi részvételre. Ezen célok eléréséhez azonban számos kötelezettséggel jár, és kulcsfontosságú a megfelelő élet- és munkakörülmények teremtése. Elsődleges adatgyűjtésemet és jogszabályi elemzésemet ezen területre összpontosítottam. A megváltozott munkaképességű felnőtt lakosság fontos része társadalmunknak, és sokan közülük kifejezik készségüket és igényüket a munkavállalásra. Az aktív korúak elhelyezkedése kulcsfontosságú a nemzeti foglalkoztatási arány tekintetében. A foglalkoztatás bővülése gazdasági, társadalmi és politikai előnyökkel jár mind az állam, mind a vállalatok, mind pedig a lakosság számára. A munkanélküliség csökkenése mellett növekszik a fogyasztás és az összes gazdasági aktivitás.

A jogszabályi alkalmazásokat figyelembe véve fogyatékos személynek azt a személyt tekintjük, aki hosszú távon vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással él, vagy ezek bármilyen kombinációjával, és ennek következtében a környezeti, társadalmi és egyéb lényeges akadályokkal való kölcsönhatása korlátozza vagy gátolja hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételét. Megállapítható, hogy fontos és széleskörűnek mondható a magyarországi szociális szolgáltatások és támogatások köre, ugyanakkor azok elérhetősége, minősége és alkalmazása változó lehet, sajnos további kihívást jelent a fogyatékkal élők számára ezen lehetőségek felkutatása, kérelmezése.

A fogyatékkal élők számára a munkavégzés lehetőséget teremt, ami jelentősen emeli az önbecsülésüket és önbizalmukat. Jövedelmük révén hozzájárulhatnak saját és családjuk megélhetéséhez. Érdeklődésem középpontjában az érintett aktív korú személyek tapasztalatai álltak a munkalehetőségek, a társadalmi elfogadás és a megélhetőség terén, és ezen keresztül mélyebb betekintést nyertem a jelenlegi helyzetbe és kihívásokba.

Az Európai Unió számos jogi keretet hozott létre a fogyatékkal élő emberek jogainak védelme és a társadalmi integráció elősegítése érdekében. Ilyen például az Egyenlő Bánásmód Irányelve, amely tiltja a fogyatékkal élővel szembeni diszkriminációt a foglalkoztatási területen. Az irányelv előírja, hogy a munkaadóknak biztosítaniuk kell a fogyatékkal élő emberek egyenlő lehetőségeit a munkavállalásra és a karrierépítésre. További erőfeszítésekre van szükség, elősegítve az információhoz és kulturális részvételhez való könnyű hozzáférést, mely kulcsfontosságú a fogyatékkal élők számára, úgy ítélem meg, hogy ezen területen további erőfeszítésekre van szükség.

Magyarország lakossága nem kellőképpen befogadó, noha lassan változik a társadalmi szemlélet, még mindig szükség van arra, hogy elősegítsük a fogyatékkal élők elfogadását és megértését. Ehhez még jó pár felnővő korosztály számára szükséges biztosítani az érzékenyítést a fogyatékkal élők iránt, már kisgyerekkortól. Bele látva a fogyatékos gyermekek mindennapjaiba, küzdelmeibe, abban tevékeny részvétellel segítséget nyújtva. Mindez nemcsak gyerekkorban fontos, hisz a lakosság túlnyomó többsége felnőtt és sajnos kevésé tájékozott. Az ismeretterjesztés feltétlen szükséges lenne a fiatalok és idősök körében egyaránt. Lássuk be, bármikor bárki kerülhet akár egy baleset, egy betegség kapcsán olyan helyzetbe, hogy segítségre, támogatásra szorul.

A legpontosabb információkat az internetes adatbázisok mellett a helyi fogyatékgügyi szervezetektől, kormányzati jelentésektől, ez irányban tevékenykedő szervezetektől és a fogyatékkal élők saját tapasztalataitól lehet megtudni. Mindemellet a média szerepe is kiemelkedő, nagyon jó, hogy vannak már kimondottan az aktuális fejleményekkel, a fogyatékkal élők mindennapjainak bemutatásával foglalkozó tévé műsorok és rádióadások.

Az alapítványok és egyesületek szerepe hatalmas. Az élet minden területén próbálnak segíteni, többek között a foglalkoztatás elősegítésében is. Véleményem szerint minden lehetséges állami és társadalmi támogatást megérdemlő a tevékenységük. A jelenleg meglévő törvényeken alapuló ösztönzési, költségvetési és Uniós támogatással segített szervezetek, kutatások és védőhálókat nagy jelentőséggel bírnak a nyílt és védett munkaerőpiacra történő kilépésben.

Nemcsak a régiós különbségek, hanem az egész országos foglalkoztatás jelentősen elmarad a fejlettebb Uniós tagországokétól. A százhuszezer fő körüli a tendencia, potenciálisan további akár hetvenezer érintett vár álláslehetőségre.

A támogatásokból valós, elvárható életszínvonalat nem lehet fenntartani. Nincs mód, lehetőség a megtakarításra a nyugodtabb élet biztosítására. Az aktív korú lakosság akar és szeretne is dolgozni. A társadalom hasznos tagjává válás is ösztönzőleg hat esetükben. Nagyfokú a motivációjuk és a foglalkoztató szervezet felé tisztességesen lojálisak. A legapróbb dolgokra is hálásnak reagálnak. Az életminőség javítása és a korlátok csökkentése a fogyatékossgal élő gyermekek és felnőttek számára már önmagában jelentős elkötelezettséget igénylő kihívás. A hozzáállásban lojális vállalkozások a foglalkoztatásukkal elért adókedvezményeikről dönthetnek úgy is, hogy beépítik a az érintettek beralapjába, vagy egyéb cafeteria jellegű kifizetésbe.

A nyílt munkaerőpiacra jellemzően a kisebb mértékű fogyatékkal élők körének van lehetősége. A védett munkaerőpiac esetében a bentlakás biztosítása elősegíti a foglalkoztatást, a családok terheinek csökkentését és a kiegyensúlyozott életvitelt barátságos kollegiális körben.

Ahogy az élet más területeit a foglalkoztatást is nehezíti azokkal a fogyatékkal élő személyeknek, akik egészségkárosodásuk jellegéből fakadóan mozgáskorlátozottak. A munkavállalók nehezen vállalják az átalakításokkal járó plusz kiadásokat, így még ha alkalmaznának is megváltozott munkaképességű dolgozót, már a felvételkor kiesnek a rostán azon jelentkezők, akik kapcsán az említett költségek felmerülnek. Jó lehetőség a sajnálatos Corona vírus járvány miatt felerősödött állandó távmunkavégzés intézménye, mely során az

otthonában, vagy akár egy szervezett akadálymentesített helyen tud munkát vállalni az állást kereső.

A finanszírozási ösztönzők korábban megjelentek és szélesebb körben alkalmazottak hazánktól nyugatabbra fekvő országokban. Mindemelett az emberek empatikus képessége is jobban érzékelhető. Ezen országok közül is Dánia élenjár az állami segítségnyújtás területén. Uniós szinten és hazánkban is a Pandémia erősítette a munkanélküliséget. A munkáltatók nem találják meg azokat az embereket, akik rendelkeznek a megfelelő készségekkel, gyakran azért, mert nem képesek vonzóvá tenniük a munkakörnyezetet és megtartani a munkavállalókat. Jellemzően nem a munkavállalók készséghiányával van probléma. Azonban a szakképzett munkaerő korlátozott elérhetősége kihívásokat jelent a tartós munkaerőhiányban olyan területeken, mint pl. az egészségügy. Az állami szervezetek nemcsak támogatással információval tudnak hozzájárulni a foglalkoztatásukhoz. A munkaerő igényüket az érintett személyek iránti kereslettel is javíthatják.

A Rehabilitációs hozzájárulás összegének megfizetését a rehabilitációs mentor munkakörben napi 4 órát meghaladóan foglalkoztatott munkavállaló alkalmazási is kiválthatja. A cég ilyen szakértővel a kedvezményen túl értékes tanácsadót tudhat magáénak. Segíthet a vállalatban belüli érzékenyítésben, koordinálhatja a szükséges munkakörnyezet kialakítását és jogszabályok megismerését és betartását.

Jelen időben a meglévő támogatások kedvezményei ellenére az országos statisztikai adatok alapján a teljes foglalkoztatottak csupán csak 1%-a megváltozott munkaképességű. A hazai foglalkoztatók, ebben a védett munkahelyet biztosítókat is beleszámítva mindössze egyharmada erősíti ezen munkavállalói kört alkalmazó csekély létszámot.